

TPG Post

Port betaald

Port payé

Pays-Bas

S/2

OS/2

OS/2

HCCOS/2.
getalenspraak

jaargang 10, nummer 1, april 2005

draad/2

Colofon

Draad/2 is een uitgave van de HCC OS/2-gebruikersgroep en verschijnt vier keer per jaar. De Draad/2 wordt gratis toegezonden aan de leden van de HCC OS/2-gg.

Redactie

Marcus de Geus, Jeroen Besse, Sjoerd Visser, Filip Westers, David van Enkevort U kunt de redactie bereiken, maar dan uitsluitend voor redactionele zaken, per e-mail: redactie@os2-gg.nl

Sluitingsdatum kopij

Nummer 2005-2 komt in juni 2005 uit. De sluitingsdatum voor het aanleveren van kopij is: 1 mei 2005. De redactie behoudt zich het recht voor om aangeleverde kopij voor andere publicaties van de OS/2-gebruikersgroep te gebruiken. Met enige vertraging wordt de Draad/2 ook als PDF op de website van de OS/2-gebruikersgroep geplaatst. Uw abonnement is gekoppeld aan uw lidmaatschap van de OS/2-gg. Mutaties kunt u aanleveren via de lidmaatschapskaart in Computer! Totaal aan de ledenadministratie van de HCC. Losse jaarabonnementen zijn ook mogelijk. Stort daarvoor 12,- op onze girorekening 72 35 711 t.n.v. HCC OS/2-gg te Montfoort o.v.v. "Abonnement Draad/2".

De gebruikersgroep

De OS/2-gg is een gebruikersgroep van de HCC, aanmelding kan via de lidmaatschapskaart in de Computer! Totaal. De gebruikersgroep beschikt over eigen website op www.os2-gg.nl U kunt het bestuur van de gebruikersgroep bereiken via de website of via het postadres Beltmolen 16, 3642 CB Mijdrecht. Voor een overzicht van de bestuursleden kunt U terecht op de website. Naast de Draad/2 heeft

de gebruikersgroep o.a. een helpdesk en een discussieforum en worden er regelmatig gebruikersdagen georganiseerd. Voor een compleet overzicht van de activiteiten van de vereniging: zie de website.

Helpdesk HCC OS/2-gg

De onderstaande personen kunt u telefonisch of per e-mail benaderen met vragen over het gebruik van OS/2. Wij verzoeken U vriendelijk doch dringend om telefonische contacten te beperken tot de per persoon aangegeven dagen en tijdstippen. Over een aantal onderwerpen is ook informatie via onze homepage beschikbaar. Raadpleeg daarom eerst de elektronische vraagbaak op onze website.

Roderick Klein

✉ rwklein@mensys.nl
 ☎ 079-3436771
 ☆ ma t/m vr van 20:00-22:00u.

Tom Steen

✉ t.j.steen@kader.hobby.nl
 ☎ 0297-250644
 ☆ ma t/m vr van 20:00-22:00u.

Gerrit Schoenmaker

✉ g.s.schoenmaker@kader.hobby.nl
 ☎ 0297-582209
 ☆ ma t/m vr van 20:30-22:00u.

Inhoudsopgave

Colofon	2
Aan de lijn	3
Translate ⇔ Vertalen	3
RBLCheck	8
eCS inrichten en afregelen, een persoonlijke visie (vervolg)	10
Shutdown	16

Aan de lijn

Tientjeslid

Uw hoofdredacteur is inmiddels tientjeslid van de HCC geworden. Met een gebruikersgroep... Van de secretaris Tom Steen heb ik inmiddels een welkomstbrief ontvangen, samen met de befaamde OS2-gg diskette. Met een rappe ADSL-verbinding thuis, heb ik zo'n diskette eigenlijk niet nodig (ik pluk het zelf wel), maar de programma's die erop staan gaven me toch een paar ideeetjes om weer eens wat nieuws te proberen. Dus toch niet voor niks!

Ik ben natuurlijk heel benieuwd of dit tientjeslidmaatschap kan zorgen voor een groei van de gg... er is vast wel iemand die dit leest die daar meer over kan vertellen. Laat maar horen op redactie@os2-gg.nl! (Maak er meteen een leuk leesbaar artikeltje van!)

eComStation

Onlangs is de nieuwe roadmap van eComStation voor 2005 gepubliceerd. Leuk leesvoer voor mensen die denken dat OS/2 'dood' is en dat er niets meer voor ontwikkeld wordt. Zijn we binnenkort van HPFS met z'n beperkte cache af? En er lijkt ook weer gewerkt te worden aan een demo-CD. En nog veel meer, maar daarvoor verwijst ik graag naar de eComStation website.

Draad/2

Dit keer alweer geen stukje van Sjoerd. Maar, u hoeft niet ongerust te zijn, hij had zijn aandacht

tijdelijk voor z'n afstuderen nodig. Dat is inmiddels gelukt, als u dit leest is de bul inmiddels binnen. Voor de volgende Draad/2 mag hij van ons weer wat schrijven.

Wel weer een vervolg op het installeren en configureren van Gerrit. Verder vertellen Jacques van Leeuwen en Jan van der Heide u wat er allemaal komt kijken bij het maken van een nederlandstalige variant van eComStation. Tenslotte nog een verhaal van ondergetekende over het herkennen van spam e-mail. Leesvoer genoeg!

Gebruikersdag

Op zaterdag 16 april houdt de OS/2-gg weer een gebruikersdag op de bekende locatie in Cultureel Centrum Oog in AI, HÃd'ndelstraat 3 in Utrecht.

Menno Tillema zal dan spreken over eRedMan. eRedMan is een Redirect Manager voor printopdrachten. Met eRedMan kunnen printerpoorten worden aangemaakt voor elk willekeurig programma. Hierdoor is het bijvoorbeeld mogelijk postscriptprinter printopdrachten via Ghostscript door te sluisen (PIPING) naar een gewone inkjetprinter. Met eRedman kun je dus Postscript printen zonder zo'n duur ding in huis te hebben. Zelfs behoort printen zonder echte OS/2 printerdriver tot de mogelijkheden. Een must voor goed printen met Open Office!

Het Cultureel Centrum is vanaf het station goed te bereiken met buslijn 5. Als u uitstapt bij de halte 'Den Hommel', staat u vrijwel recht voor het gebouw (an de overkant van de weg).

👉 *Jerroen Besse*

Translate ⇔ Vertalen

Voor een goede en brede acceptatie van veel programmatuur is het wenselijk dat die programmatuur beschikbaar is in de taal van de gebruiker. Dat werkt, voor haar/hem, vaak een stuk gemakkelijker en sneller. Ook al beheersen veel gebruikers een tweede of een der-

de taal, er is nog steeds een grote groep die bijvoorbeeld het Engels niet zodanig goed beheerst dat zij de programma's, schermen en helpteksten begrijpen, waardoor zij er niet efficiënt en goed mee kunnen werken. Deze groep mensen zou dan gemist worden als gebruiker als de programmatuur niet beschikbaar is in de eigen taal.

Als programma's in andere talen beschikbaar zijn, zegt men dat die programma's NLS-gereed zijn. NLS staat hierbij voor National Language Support (ondersteuning van de eigen taal). Bij het programmeren dient de programmeur eigenlijk al rekening te houden met het feit dat het programma in meerdere talen beschikbaar moet kunnen zijn. De teksten zouden daarom buiten het eigenlijke programma gehouden moeten worden, b.v. in aparte DLL's of MSG-bestanden. Door middel van koppelingen worden die teksten dan in het programma geladen, al kan dat soms qua tekstlengte nog voor problemen zorgen. Engels is immers een vrij compacte taal en een tekstgroei van 10 tot 30% tijdens het vertalen is dan ook geen uitzondering. Dit is echter een aandachtsgebied dat buiten het bestek van dit artikel valt. Het zou beter passen in een artikel over programmeren ten behoeve van NLS.

Resource-bestanden

Veel van de teksten die vertaald dienen te worden zijn te vinden in zogenoemde resource-bestanden. Dit zijn semi-programmabestanden, in tekstvorm, die omgezet worden naar hulpbestanden, menu's, dialogen en dergelijke die u te zien krijgt bij het gebruik van het betreffende programma. Deze bestanden kunnen in verschillende indelingen voorkomen. Standaardversies zijn de bestandstypes .RC en .DLG, maar voor eCS worden ook HTML-bestanden en gewone tekstbestanden (.TXT, .ME e.d.) gebruikt. Bij een goede vertaling wordt alles vertaald, dus ook de opdrachtbestanden (.CMD) die als tekstbestanden gebruikt worden om bijvoorbeeld de installatie uit te voeren en de objecten voor de Werkplek aan te maken. Maak u niet ongerust en denk nu niet dat u moet kunnen programmeren om met vertalen te kunnen beginnen, dat is zeker niet nodig. Te vertalen tekst is meestal zeer goed te herkennen en mocht er een fout gemaakt worden, dan komt die er meestal vrij snel en duidelijk uit bij het verwerken van de vertaalde teksten door de programmeurs.

Naast de programmaspecifieke technische documentatie dienen ook de hulpbestanden vertaald te worden. Dit zijn vaak of HTML-

bestanden of een zogenaamd IPF-bestand. De losse HTML-bestanden worden dan omgezet naar één IPF-bestand dat op zijn beurt weer omgezet kan worden naar een INF- of HLP-bestand. Een extensie .INF duidt op een zogenaamd 'Information'-bestand. De INF- en HLP-bestanden hebben dezelfde bestandsopmaak en kunnen met hetzelfde programma, bijvoorbeeld NewView, gelezen worden.

Mnemonics en sneltoetsen

In menubalken van vensters, vervolgmenu's, voorgrondmenu's, dialogen enz. komen vaak onderstreepte letters voor. Een dergelijke letter wordt een 'mnemonic' genoemd, wat 'ezelsbruggetje' of 'geheugensteuntje' betekent. Dat slaat op het feit dat de onderstreepte letter meestal kenmerkend is voor het bijbehorende woord of begrip (het is bijvoorbeeld de beginletter). Daarnaast staan er soms ook aanduidingen achter de mogelijkheden in bijvoorbeeld vervolgmenu's, zoals 'Afdrukken Ctrl+P' in het vervolgmenu 'Bestand' van de menubalk. Daarbij is de 'A' van 'Afdrukken' onderstreept. De toetscombinatie 'Ctrl+P' wordt sneltoetscombinatie genoemd. De onderstreepte 'A' is de mnemonic, het ezelsbruggetje.

Een toetscombinatie als 'Ctrl+P' is vaak hard gecodeerd in de programmatuur en kan op ieder moment tijdens het gebruik van het betreffende programma gebruikt worden om iets af te drukken. Daarvoor hoeft het vervolgmenu behorend bij 'Bestand' niet open te staan. Als het vervolgmenu wel open staat, kan men op de toets 'A' drukken om het dialoogvenster te openen dat bij 'Afdrukken' hoort. Deze mogelijkheid, een onderstreepte letter in een vervolgmenu of voorgrondmenu waarmee snel een dialoog kan worden geopend, geldt voor alle vervolgmenu's of voorgrondmenu's waarin onderstreepte letters voorkomen.

De in de menubalk, meestal de tweede balk in een venster, getoonde mogelijkheden zoals Bestand, Bewerken, enz. bevatten vervolgmenu's die op twee manieren kunnen worden geopend:

- Door met de muisaanwijzer op het bewuste onderwerp te gaan staan en er eenmaal op te klikken;

- Door middel van de toetscombinatie 'Alt+B', bijvoorbeeld om het vervolgmenu van de mogelijkheid 'Bestand' te openen.

Sneltoetscombinaties aangegeven door 'Alt+...', 'Ctrl+...' en 'Shift+...' kunnen dus niet meestal zomaar vertaald worden. Mnemonics, de onderstreepte letters in een vervolg- of voorgrondmenu, moeten echter wel vertaald worden, dus aan een andere unieke letter toegewezen worden. Dit vergt heel vaak veel nauwkeurig uitzoek- en testwerk. In voorkomende gevallen zijn de schrijvers van dit verhaal gaarne bereid u te helpen.

Woordenlijst

Een losstaand programma vertalen valt vaak goed te doen, zeker als het niet al te groot is. Het wordt echter veel moeilijker om vrijwel alle programma's uniform en consistent te vertalen zodat basisbegrippen in elk programma hetzelfde benoemd worden, bijvoorbeeld Sluiten, Wijzigen, Configuratie enz. Dit wordt aangeduid met het begrip CUA (Common User Access: gemeenschappelijke gebruikerstoegang).

Een consistent gebruik van termen valt nog lang niet mee en al helemaal niet als er verschillende mensen tegelijkertijd aan het vertalen zijn. Ieder heeft vaak zijn eigen vertaling voor dezelfde Engelse woorden. Dit dient dus goed afgestemd te worden, mede gezien het feit dat een woordenboek ook vaak diverse vertalingen geeft voor één woord. Het is daarom handig en raadzaam te werken met een woordenlijst. Dit kan bijvoorbeeld een gewoon tekstbestand, een spreadsheet, een database, of een CSV-bestand zijn. Ook een aparte website, door alle vertalers te benaderen, is een mogelijkheid.

Het opzetten en uitbreiden van zo'n lijst is eigenlijk het allerbelangrijkste voordat met het feitelijke vertalen begonnen wordt. Deze lijst wordt ook wel aangeduid met het begrip 'terminologielijst'. Hij kan gemaakt worden voor één programma of voor een stel overeenkomstige programma's. Hij moet de specifieke, in de programma's voorkomende, Engelse termen

bevatten met hun respectievelijke vertaling(en). Met deze lijst (die zeker niet als enige bron geldt) als basis kan door diverse mensen parallel begonnen worden met vertalen. Stem nieuw gevonden woorden ook meteen af met anderen en voeg ze toe aan de woordenlijst, zodat ze meteen door iedereen gebruikt kunnen worden. Tijdens de vertaalwerkzaamheden voor eCS 1.2 NL is, bij wijze van experiment, een begin gemaakt met het gebruik van een online-woordenlijst (zie ¹). Deze lijst is momenteel nog een concept en dient verder uitgewerkt te worden, maar hij kan zeker dienen als basis voor de toekomst. Het grote voordeel van zo'n opzet is dat in één systeem meerdere talen aan elkaar gekoppeld kunnen worden en dat er gemakkelijk tussen die talen geschakeld kan worden.

Hulpmiddelen

Naast de reeds genoemde woordenlijst zijn er natuurlijk diverse andere mogelijkheden om tot een eenduidige vertaling te komen. Hierbij kan gedacht worden aan woordenboeken (zeker specifieke automatiseringswoordenboeken). Voor het gebruik van de juiste spelling is een spellingcontrole onontbeerlijk en moeten er naast de 'Woordenlijst Nederlandse Taal' (het zogenaamde Groene Boekje) boeken over grammatica kunnen worden geraadpleegd. Een belangrijk punt hierbij is wel dat men uitgaat van dezelfde uitgaven, want anders kunnen er nog verschillen ontstaan. Het is dan natuurlijk wel handig als dergelijke boeken inderdaad in de betreffende taal beschikbaar zijn.

Lezen en herlezen

Nadat het één en ander vertaald is dient het natuurlijk wel allemaal te kloppen met de oorspronkelijke versie en ook te begrijpen te zijn. Natuurlijk leest u zelf uw vertalingen een aantal keren door en test u het een en ander, maar toch zult u vaak blind zijn voor uw eigen vertaalwerk en gemaakte fouten niet herkennen en niet zien. Laat uw vertaalwerk bij voorkeur ook

¹netage.nl/translate, gebruikersid: guest, wachtwoord: readonly)

door anderen lezen en testen. Dat verhoogt de kwaliteit vaak zeer sterk.

Voor de Nederlandse versie van eCS 1.2 is een verdeling gemaakt van te vertalen bestanden. Deze werden na vertaling onderling uitgewisseld, zodat er een soort kruiscontrole ontstond, zowel wat gebruikte termen als gebruikte stijl betreft. Iets wat hierbij wel afgesproken dient te worden is hoe opmerkingen moeten worden doorgegeven, zodat duidelijk is wat er bedoeld wordt en waar wat verbeterd moet worden of ter verbetering wordt voorgesteld.

Voor eCS 1.2 NL werd steeds gebruik gemaakt van een editor die met regelnummers werkt (bijvoorbeeld MED of EPM), waarbij werd aangegeven in welke regel van een met name genoemd bestand iets fout was of beter zou kunnen, bijvoorbeeld:

XFLDR031.RC:

FOLDER -> MAP (414),

waarbij:

XFLDR031.RC = bestandsnaam, vaak als kop gebruikt.

Folder -> Map (414) = de oorspronkelijke tekst gevolg door de voorgestelde verbetering, met daarachter tussen haakjes de regel(s) waarin de te verbeteren tekst gevonden is.

Deze methode is erg goed bevallen.

Het meteen aanpassen van de teksten van een ander is niet aan te bevelen, want dan is vaak niet meer duidelijk wat er gewijzigd is en er kan in het vervolgproces niet meteen de juiste vertaling worden gebruikt. Ook bestaat er dan het risico dat er weer fouten in de tekst sluipen.

Het aangeven van de reden voor een voorgestelde wijziging kan ook raadzaam zijn. Er zijn gelukkig programma's waarmee tekstbestanden erg gemakkelijk met elkaar vergeleken kunnen worden. Een handige hulp hiervoor is bijvoorbeeld GFC (Graphical File Compare) dat met een kleuraanduiding de verschillen tussen de beide teksten laat zien.

Versiebeheer

Nadat het een en ander vertaald en uitgebracht is, zal het vaak zo zijn dat het originele (meestal Engelse) programma aangepast, uitgebreid of verbeterd wordt. Dat heeft dan vrijwel altijd consequenties voor de NLS-bestanden. Het

is hierbij van belang dat er met een versiebeheersysteem wordt gewerkt, waarbij de originele bestanden bewaard blijven om die dan met de nieuwe versies te vergelijken (bijvoorbeeld met behulp van GFC). Zo is snel te achterhalen wat er veranderd is en wat er in de vertaalde documenten aangepast of aangevuld moet worden.

Deze methode is binnen het vertaalproces voor eCS 1.2 NL nog niet gebruikt, maar zal zeker gebruikt gaan worden voor de volgende versie van eCS, of de losse componenten daarbinnen.

Taalbeheersing

Voor goede vertalingen dienen de vertalers goed thuis te zijn in beide talen. Dat maakt het vertalen een stuk gemakkelijker. Het is dan niet steeds nodig een woordenboek of woordenlijst te raadplegen. Iets wat zeker in de Nederlandse taal veelvuldig gebruikt wordt zijn spreuken en gezegden. Probeer die te vermijden, want het is vaak erg lastig om goede tegenhangers in een andere taal te vinden.

Communicatie

Zeker als er veel teksten vertaald moeten worden is het handig als duidelijk is wie wat doet en waar men kan aankloppen voor vragen, suggesties over vertalingen, de vertalingen van nieuwe begrippen, enz. Vaak kunnen vertalers hun naam en e-mailadres opnemen in het vertaalde werk, maar niet iedereen wil dat, of er is misschien geen plaats voor. Daarnaast kan men natuurlijk ook in een onderschrift bij een e-mail aangeven dat men deel uitmaakt van een vertaalgroep. Een voorbeeld daarvan zou kunnen zijn: Lid Nederlandse eComStation Test- en Vertaalgroep (Member Dutch eComStation Test and Translation Group).

Wees echter voorzichtig, want voor u er erg in hebt, stapelt het werk zich op. Bedenk dan dat anderen zich ook als vertaler kunnen melden en dat dan het werk (dat zeer leuk is om te doen) lichter gemaakt kan worden. Een handig communicatiemiddel tussen vertalers onderling kan een eigen IRC-kanaal zijn; daar kunnen de hoofden dan even snel virtueel bij elkaar gestoken worden.

Hoe te beginnen

Hierboven is veel achtergrondinformatie gegeven, op diverse gebieden, met betrekking tot het vertalen. Toch is het handig om vooraf na te denken over een aantal zaken voordat u begint met het noeste vertaalwerk.

- Kijk welke boekwerken en andere naslagwerken beschikbaar zijn of al gebruikt worden door andere vertalers.
- Maak een inventarisatie van de gebruikte woorden in het te vertalen programma. Start hiervoor het originele Engelse programma en leg van alle dialogen, vensters, voorgrond menu's, enz. de inhoud vast. Noteer zo goed mogelijk op welk van de genoemde plaatsen de gevonden Engelse termen, teksten, enz. voorkomen. Onderstreepte letters in termen worden in de tekstbestanden aangegeven door een ^ˆ (tilde) voor de desbetreffende letter te zetten. Of diezelfde letter ook in de vertaalde tekst terug komt is zeer de vraag. De schrijvers van dit verhaal helpen u graag verder.
- Stel een lijst met te hanteren vertalingen op (terminologielijst).
- Stel die lijst aan de vertalers ter beschikking.
- Maak een inventarisatie van de gebruikte mnemonics in het te vertalen programma.
- Stel een lijst met te hanteren vertalingen voor ezelsbruggetjes op (mnemonicslijst).
- Stel die lijst aan de vertalers ter beschikking.
- Verdeel de te vertalen bestanden en spreek een werkwijze/doorgeefstelsysteem af.
- Begin met vertalen.
- Stuur uw werk door.

- Kijk andermans werk na, geef op- en aanmerkingen door en pas de woordenlijst en de mnemonicslijst aan.
- Rond het vertaalwerk af en stuur, indien van toepassing, het eindresultaat naar de programmeur(s).
- Ga iets gezelligs doen met de andere vertalers om de afronding te vieren.

In de naaste toekomst zal door vertalers ook gebruik kunnen worden gemaakt van CVS (Concurrent Versioning System).

 Jacques van Leeuwen

 Jan van der Heide

Referenties

- Herziane Woordenlijst Nederlandse taal ("Het nieuwe Groene boekje"), Sdu Uitgevers, ISBN 90 12 06128 8
- Woordenlijst voor computers, internet en telecommunicatie, Editie 2003/2004, Hein van Steenis, Academic Service, ISBN 90 395 2196 4
- Reguliere woordenboeken
- IBM NLSC woordenlijst OS/2 Warp 4
- National Language Design Guide Volume 2, Fourth Edition, IBM, SE09-8002-03
- Terminologie lijst (woordenlijst.csv)
- Mnemonics lijst (mnemonics.txt)

The Software Catalogue

For Professionals

Op:

os2.mensys.nl

vind u meer informatie over deze en andere producten!

eComStation 1.2 NL vanaf: € 53,-

eComStation 1.2 is de eerste versie van eComStation die in het Nederlands verkrijgbaar is, met dank aan de vele vrijwilligers die dit mogelijk hebben gemaakt!

Netdrive voor OS/2 & eCS € 23,-

NetDrive voor OS/2 is een virtueel bestandssysteem dat het mogelijk maakt om een virtueel harddisk aan te maken die zowel lokale, netwerk als FTP verwijzingen kan bevatten. De nieuwe versie 3 van Netdrive heeft diverse verbeteringen en uitbreidingen, de belangrijkste zijn: * ondersteuning voor bestanden groter dan 2 GB * configuratie wordt automatisch bewaard en hersteld * betere performance

OpenOffice.org 1.1 for OS/2 € 30,-

Nu eindelijk ook voor OS/2 en eComStation: een actueel officepakket.

In hoge mate compatibel met

Microsoft Office en met een

sterk groeiend aantal gebruikers.

Meer informatie: www.openoffice.org

Hobbes Archief DVD Bijgewerkt tot 1 april 2005. € 10,-

4 GB aan Hobbes OS/2 en eComStation bestanden, handig op 1 DVD.

Dit grootste online OS/2 archief is nu makkelijk (offline!) te doorzoeken middels een webinterface en ook door de directory structuur op de DVD.

Mensys BV T: 023-548 20 20 F: 023-548 20 30
www.mensys.nl

(alle prijzen onder voorbehoud, in EURO, exclusief BTW en verzendkosten)

RBLCheck

Ongeveer een jaar geleden werd er op mijn werk gekozen om te proberen spam bij de voorkeur tegen te gaan houden door gebruik te maken van een RBL, een Real-time Black (hole) List. Ik was betrokken bij het testen en de invoer en kon dus mooi zien hoe een en ander werkte. Toen kwam het idee bij me op om er zelf ook gebruik van te gaan maken.

Eerst even wat uitleg. Iedereen kent het wel: ongevraagde e-mails met aanbiedingen voor Rolaxen, hypotheken en Viagra. Mijn horloge doet het prima, aangezien ik bij een bank werk kan mijn hypotheek echt niet goedkoper en Viagra... ik hoor geen klachten. Kortom, ik zit echt niet op die e-mails te wachten. En u waarschijn-

lijk ook niet.

Aangezien de hoeveelheid spam alleen maar groter lijkt te worden, zou het handig zijn als de spam in mijn inbox automatisch als zodanig herkend wordt, zodat het met een filtertje apart kan worden gezet of desnoods meteen verwijderd kan worden. De vraag is dus: hoe is spam te herkennen?

Het afzender-adres blijkt bijna altijd anders te zijn. Dat kan omdat er vrijwel geen enkele instantie op Internet is die controleert of de afzender wel is wie hij zegt dat hij is. Probeer het zelf maar: wijzig uw eigen e-mailadres in uw e-mailprogramma en stuur uzelf een e-mail. Grote kans dat het gewoon aankomt. (Vergeet niet na afloop het weer terug te zetten, want anders kunnen anderen niet meer naar u replyen.) Aan het afzenderadres is dus niets af te lezen.

De inhoud van het bericht is ook moeilijk na te kijken. Spammers proberen hun bericht zodanig op te stellen, dat het niet makkelijk uit te filteren is. Vaak wordt bijvoorbeeld het woord 'Viagra' anders gespeld, zodat het voor het menselijk oog nog wel herkenbaar is, maar voor de computer niet meer. Vervang de 'i' bijvoorbeeld door het '|'-teken, of de 'V' door '\V/'. U herkent het, de computer niet. Spammers gebruiken nog veel meer trucs, dus op inhoud zoeken werkt eigenlijk ook niet.

Het enige wat de spammer niet kan verbloemen, is het IP-adres van de computer waarvandaan het wordt verstuurd. Immers, aangezien de communicatie tussen de zendende en ontvangende partij via IP gaat, weet de ontvangende partij op dat moment het IP-adres van de zendende partij.

Er zijn inmiddels lijsten op Internet van IP-adressen waarvandaan regelmatig spam wordt verstuurd. Als we nu tijdens het ontvangen van e-mail het IP-adres van de zendende partij controleren om te zien of het e-mailtje door een van die bekende spammers is verstuurd, kunnen we het op basis daarvan uifilteren!

Een RBL is zo'n lijst met IP-adressen, zodanig op Internet beschikbaar gemaakt, dat deze makkelijk te bevragen is. Als nu op mijn werk een computer e-mail bij ons wil afleveren, wordt eerst zijn IP-adres opgezocht in zo'n lijst. Staat het adres erin? Weg met het e-mailtje!

Hoe dit nu thuis te gebruiken? Meestal haalt u uw e-mail op vanaf de e-mailserver van uw provider. Die vertrouwt u natuurlijk, maar u had eigenlijk willen weten van wie die e-mailserver het e-mailtje heeft ontvangen... kortom: u bent net een stap te laat!

Gelukkig is er een oplossing. Elke e-mailserver zet een 'poststempel' op het e-mailtje. Op elke brief staat een poststempel met een datum en een plaats. In e-mail wordt nog meer 'gestempeld', ook het IP-adres van de computer die het e-mailtje afleverde aan de e-mailserver. En nu wordt het interessant! Want nu kunnen we van elk e-mailtje de poststempels uitlezen, het IP-adres van de zendende computer controleren bij zo'n RBL, en aan de hand van het resultaat eventueel het e-mailtje opzij zetten of meteen weggooien.

Ik heb een programma daarvoor gemaakt, genaamd RBLcheck. U kunt dit op ² downloaden. RBLcheck leest van een e-mailtje de poststempels uit en controleert de IP-adressen via een of meer RBL's. Het resultaat wordt vervolgens in het e-mailtje zelf opgeslagen. In uw e-mailprogramma kunt u op basis van dat resultaat het e-mailtje opzij zetten of weggooien. RBLcheck werkt doordat het wordt aangeroepen vanuit uw e-mailprogramma. En daar zit hem nou net de kneep... maakt u gebruik van PMMail, MR2Ic of REXXMail, dan kunt u er direct gebruik van maken. Als u echter Mozilla of Thunderbird gebruikt (en die laatste twee worden erg populair), dan is er een probleem: die e-mailprogramma's kunnen geen externe programma's aanroepen! Toen ik over RBLcheck vertelde tijdens Warpstock 2004, was dat het meest gehoorde commentaar...

Overigens staat het meeste hierboven ook in de presentatie die ik tijdens Warpstock heb gehouden, maar dan in het Engels en met wat meer detail. De presentatie is op ² te vinden.

U begrijpt, ik heb sindsdien niet stil gezeten, ik wilde een oplossing voor iedere OS/2-gebruiker. In eerste instantie heb ik eraan gedacht om een "extension" voor Thunderbird te maken. Voordeel zou zijn dat het dan niet meer alleen onder OS/2 te gebruiken zou zijn, maar onder elk besturingssysteem waarvoor Thun-

derbird beschikbaar is. Maar toch heb ik dat (tot nu toe) niet gedaan, en daar heb ik een aantal redenen voor:

- Extensions worden geschreven in javascript. Aangezien RBLcheck in REXX is geschreven, zou ik alles moeten ombouwen;
- Er is zeer summiere informatie over 'junk mail' binnen thunderbird. De optie 'junk mail' zou geschikt zijn voor meerdere soorten filters, maar is tot nu toe alleen geïmplementeerd met een Bayesian filter (dat het, an sich, best aardig schijnt te doen). Documentatie over hoe een ander filter binnen 'junk mail' kan worden opgenomen, kon ik niet vinden;
- Een extension maakt dat het alleen voor Thunderbird (en Mozilla) te gebruiken zou zijn, niet voor enig ander e-mailprogramma. En dat terwijl ik juist iets wil maken dat door elke OS/2-gebruiker gebruikt kan worden.

Ik besloot dus iets generieks te maken, onafhankelijk van het e-mailprogramma. Dat houdt dus in dat ik moest ingrijpen op het punt waar al deze programma's hetzelfde werken. En dat bestaat gelukkig: het punt waar het e-mailprogramma met de e-mailserver praat. Om ervoor te zorgen dat zo'n beetje elk e-mailprogramma met zo'n beetje elke e-mailserver kan praten, is daar een protocol voor ontwikkeld. (Internet zou niet Internet zijn, als er niet meer dan een protocol zou bestaan... op dit moment heb ik me gericht op het meest gebruikte protocol.) En dat protocol is POP3. Hierin staat precies beschreven hoe een e-mailprogramma met een e-mailserver moet praten. En daar kan ik me dus tussen gaan nestelen!

Ik heb een programma gemaakt, genaamd POPpxy, dat zich voordoeft als een e-mailserver. Het luistert namelijk naar de instructies uit het POP3-protocol. Maar in plaats van zelf antwoord te geven, stuurt POPpxy

²rblcheck.besse.nl

de instructies gewoon door naar de echte e-mailserver. Die server geeft dan antwoord (ook weer volgens het POP3-protocol) en POPprxy stuurt dat antwoord gewoon weer door naar het e-mailprogramma. Zo'n beetje al het POP3-verkeer wordt onveranderd doorgegeven naar de ander... totdat de server op een gegeven moment een e-mailtje naar het e-mailprogramma wil sturen. POPprxy ontvangt dit, maar stuurt het in dit geval niet direkt door. Hij slaat het eerst op, en stuurt dan RBLcheck erop af! RBLcheck controleert het e-mailtje om te zien of het door een bekende spammer is verstuurd, en schrijft z'n bevindingen in de headers van het e-mailtje erbij. Zodra RBLcheck ermee klaar is, stuurt POPprxy het (gewijzigde) e-mailtje uiteindelijk door naar het e-mailprogramma. Die krijgt dus het e-mailtje, inclusief de bevindingen van RBLcheck. Het e-mailprogramma hoeft dus zelf RBLcheck niet meer te draaien, maar kan meteen met filters de bevindingen van RBLcheck uitlezen en er actie op ondernemen.

Met POPprxy hoeft het e-mailprogramma zelfs niet onder OS/2 te draaien. U draait POPprxy en RBLcheck op een OS/2-machine, en laat bijvoorbeeld Outlook Express op een Windows-machine of een willekeurig e-mailprogramma op een Linux-machine gebruik maken van POPprxy en RBLcheck op de OS/2-machine. Overigens kan dat laatste ook een complete e-mailserver (zoals Weasel) met RBLcheck zijn. Aan u de keus!

Om POPprxy te kunnen gebruiken, moet u een enkele instelling in uw e-mailprogramma aanpassen. Normaal gesproken heeft u ergens het adres opgegeven van de e-mailserver. Dit moet u veranderen, want het e-mailprogramma moet voortaan niet meer direkt met de e-mailserver gaan praten, maar met POPprxy. In de configuratie van POPprxy geeft u vervolgens het adres van uw e-mailserver weer op, zodat POPprxy weet met welke server het moet gaan praten. Vervolgens maakt u in uw e-mailprogramma filters aan die werken op de resultaten van RBLcheck. In het geval van Thunderbird laat u dit over aan het Bayesian filter dat al is ingebouwd. Wellicht heeft het Bayesian filter daarna nog even tijd nodig om de bevindingen van RBL-

check te leren gebruiken, maar dat komt vanzelf (mits u zelf spam e-mailtjes als 'junk mail' markeert voordat u ze weggooit); u zult merken dat u dat automatisch minder nodig zult hebben. Ook POPprxy kunt u op ²/ downloaden.

Op het moment van schrijven zit RBLcheck op versie 2.2 en POPprxy op versie 1.0. Deze eerste versie van POPprxy is nog wat rudimentair. Voor zover ik nu kan zien, wordt een en ander in de bijgeleverde documentatie wel goed beschreven, maar ik hoop binnenkort een iets gemakkelijker te gebruiken versie 1.1 te maken. Indien er voldoende vraag is om het IMAP-protocol te gebruiken, zal ook dit in POPprxy komen (of misschien komt er een apart IMA-Prxy, dat weet ik nog niet). Van RBLcheck is inmiddels een nieuwe versie in de maak, die het resultaat ook in het onderwerpveld van het e-mailtje kan plaatsen. Hierdoor zal het zelfs door e-mailprogramma's met beperkte filtermogelijkheden (een mooi voorbeeld hiervan is Outlook Express) goed te gebruiken te zijn.

 Jeroen Besse

eCS inrichten en afregelen, een persoonlijke visie (vervolg)

In April 2004 ben ik in Draad/2 begonnen met een serie artikelen over de "finishing touch" van een installatie van eCS 1.1 zoals die op mijn OS/2-machines doorgaans is uitgevoerd. In deze aflevering wordt de installatie van het Innotek WebPack toegelicht en komen het gebruik en de configuratie van diverse internetapplicaties aan de orde.

Over het Innotek WebPack, en vooral over fonts!

Ondertussen is eCS 1.2 gelanceerd en het zogenaamde "Innotek Webpack" dat in eCS 1.1 ontbrak, is nu standaardonderdeel van de eCS-installatie geworden. Heel prima natuurlijk, maar om maar eens volgens Kruijf te spreken: "elk voordeel heb z'n nadeel". Bij standaardinstallatie van onderdelen weet je niet precies meer wat er is gebeurd en hoe eventueel con-

figuraties aangepast kunnen worden. Daarom zetten we alles nog even op een rijtje voor u.

Het was maar magertjes gesteld in OS/2 met betrekking tot "state of the art" surfen op het web. Er ontbrak van alles in Mozilla voor OS/2. De letters op de webpagina's waren niet om aan te zien, geen ondersteuning voor de nieuwste Java-versies van Sun, de oude Acrobat 3.0-plugin werkte niet met moderne PDF's en Macromedia Flash-animaties gingen ons huisje voorbij. Dankzij de 'guys' van Innotek is dit gemis grotendeels goedge maakt met wat zij het WebPack voor OS/2 noemen. Een absolute "must have" voor iedere OS/2-gebruiker!

Het WebPack bestaat eigenlijk uit de volgende onderdelen:

- InnoTek OS/2 Kit for Java - Sun's Java 142.05;
- Macromedia Flash Player for OS/2 - Macromedia Flash 5;
- InnoTek OS/2 Kit for Acrobat Reader - Acrobat Reader 4.05 en beta 5.1;
- InnoTek Font Engine for OS/2 - Antialiasing en verbeterde font rendering (mooie strakke letters dus);
- InnoTek Runtime for OS/2 - De basis voor alles en daarom staat deze dan ook onderaan.

In feite is het WebPack een *Odin*-achtige implementatie van een aantal specifieke WIN32-toepassingen. *Odin*³ probeert Windows-programma's in het algemeen onder OS/2 aan de praat te krijgen. De applicaties uit het WebPack maken daarentegen zeer specifiek gebruik van één en dezelfde runtime-omgeving: "de Innotek Runtime". Om gebruik te maken van het WebPack hoeft ODIN dus niet geïnstalleerd te zijn. Alle Innotek-onderdelen komen met een eigen "installer" en installatieproblemen komen niet of nauwelijks voor.

Het WebPack levert zowel de runtime-omgeving, de applicaties, alsmede diverse plugins voor gebruik in de webbrowsers Mozilla en Firefox (straks meer daarover).

De installatie van de onderdelen van het WebPack gebeurt zoals gezegd in eCS 1.2 standaard. Gebruikt u nog een oudere versie van eCS of OS/2 dan moet alles handmatig geïnstalleerd worden. Als eerste is dat altijd de Innotek Runtime, vervolgens de Font Engine en dan kan de rest worden geïnstalleerd. Het WebPack is te vinden op⁴.

Tips en Opmerkingen

1. Hoewel de "Innotek Suite" deel uit maakt van eCS 1.2, zijn een aantal onderdelen nog in het bètastadium en is het belangrijk te weten dat er van diverse onderdelen regelmatig nieuwe versies verschijnen. Onlangs is er een nieuwe beta van de "font engine" uitgekomen⁵. Deïnstallatie van een oudere versie is meestal niet nodig!
2. Het is prachtig dat we in OS/2 over flash 5.0 kunnen beschikken, maar achterhaald is het wel een beetje. De meeste websites gebruiken tegenwoordig minimaal Flash 7.0. Ergens in het grijze circuit is ook een Flash 7.0 browserplugin voor OS/2 en eCS beschikbaar. Waarom deze niet publiekelijk beschikbaar is, is mij niet geheel duidelijk. Macromedia beweert dat wanneer er een Flash 7.0 voor OS/2 beschikbaar is, zij de verspreiding ervan niet tegen zullen houden. Innotek beweert dat verspreiding van hun geportte OS/2-versie niet is toegestaan door Macromedia. In VOICE is er even discussie over geweest met gevolg dat het nu een publiek geheim is dat de Flash 7.0 plugin ergens op het internet rond zwerft. Komt u vooral eens naar een gebruikersdag van de OS/2-gg :-).

³odin.netlabs.org

⁴www.innotek.de/products_e.html.

⁵www.innotek.de/products/ft2lib/

3. Een interessant onderdeel van het Web-Pack is de Innotek Font Engine. Alleen al de resultaten die met Mozilla behaald worden, zijn ronduit verbluffend te noemen. Wat echter niet iedereen weet, is dat Innotek's Font Engine diverse configuratiemogelijkheden heeft. Het installatieprogramma voorziet in een voor de meeste gebruikers bruikbare default instelling, maar er is meer mogelijk.
4. Alle configuratie instellingen worden bewaard in het OS/2 register en kunnen met de OS/2 Registry Editor (REGEDIT2.EXE) bewerkt worden. Er is gekozen voor het register omdat deze vanwege de hiërarchische structuur flexibeler is dan het starre OS2.INI-formaat. De instellingen van de font engine worden bewaard onder de sleutel:

```
HKEY_CURRENT_USER\SOFTWARE\
INNOTEK\INNOTEK FONT ENGINE
```

of onder

```
HKEY_LOCAL_MACHINE\SOFTWARE\
INNOTEK\INNOTEK FONT ENGINE.
```

Als de "application key" onder HKEY_LOCAL_MACHINE staat, dan zullen die instellingen gebruikt worden. Eventueel aanwezige instellingen onder het register HKEY_CURRENT_USER worden dan genegeerd.

Een paar voorbeelden van hoe de configuratie kan worden aangepast:

Font mapping

Wanneer een toepassing een bepaald font oproept (bij zijn naam) dan kun je de Innotek Font Engine dat font door een ander laten vervangen. Dit is handig om bijvoorbeeld OS/2-bitmapfonts te vervangen door vectorfonts. Bitmapfonts worden namelijk nog steeds afgehandeld door de GPI (Graphical Program Interface). Verscheidene lettertypes in OS/2 bestaan als bitmapfont en als Adobe Type 1-outlinefont.

Vanwege de slechte rendering van OS/2 Adobe type 1-fonts en TrueType-fonts gebruikt Mozilla bijvoorkeur OS/2-bitmapfonts. Met de Font Engine van Innotek wordt de kwaliteit van outlinefonts echter beter dan die van de OS/2-bitmapfonts. Daarom worden standaard door de font engine reeds drie bitmaplettertypes (Courier, Helv en Tms Rmn) vervangen door hun "outline"-evenknie.

Register-syntax:

KEY: "FONTS"

KEY: "<NAME OF FONT FAMILY>"

STRING TYPE VALUE: "MAPPING"

DATA: "<NAME OF FONT FAMILY>"

Wanneer de bitmap font "Helv" vervangen wordt door outline "Helvetica" ziet dat in het register er zo uit:

KEY: "FONTS"

KEY: "HELV"

STRING TYPE VALUE: "MAPPING"

DATA: "HELVETICA"

Over het algemeen kan gesteld worden dat de kwaliteit van rendering sterk bepaald wordt door de kwaliteit van het font. De fonts waar OS/2 mee komt, zijn oud en van slechte kwaliteit. Onder het motto "het oog wil ook wat" kan het beslist geen kwaad om een aantal moderne TrueType-fonts van hoge kwaliteit in OS/2 te installeren. Deze renderen ten enen male beter dan het oudere Adobe Type 1-formaat. Een goed voorbeeld van kwaliteitsfonts zijn de TrueType-fonts die door Microsoft worden gedistribueerd. Ik weet dat deze opmerking bij de rechtgeaarde OS/2-er hard aan komt, maar het feit dat dit pakket onder de naam MSFONTPACK1_2.ZIP op ⁶ is te vinden, maakt veel goed. De gebruiksaanwijzing hoe er geïnstalleerd moet worden, zit erbij! En als u toch bezig bent, vervang dan ook even IBM's truetype-driver door de FREE-TYPE.DLL die u inclusief installatiescript ook in dit fontpack aantreft. Het script plaatst FREE-TYPE.DLL in de \OS2\DLL directory en ver-

⁶hobbes.nmsu.edu

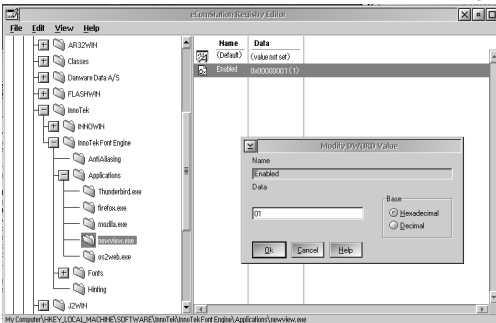
vangt de TRUETYPE.DLL verwijzing in het register door een verwijzing naar FREETYPE.DLL. U vindt deze in het HINI_USER_PROFILE onder de key PM_FONT_DRIVERS.

Na een reboot heeft u dan de beschikking over een TrueType renderer cq. Font driver van hoge kwaliteit.

Wanneer het u echt te ver gaat om de Microsoft-fonts te installeren, dan kunt u altijd nog uitwijken naar het Bitstream-fontpack dat tegenwoordig deel uitmaakt van de XFree86-omgeving.

Applicaties toevoegen

Standaard werkt de font engine alleen met “geschikte” applicaties zoals Mozilla, Firefox, Thunderbird en Open Office, maar ook andere toepassingen kunnen van de font engine gebruik maken. De viewer voor hulpbestanden “NewView” is er zo eentje! Om in deze applicatie ook gebruik te maken van mooie anti-aliasing fonts behoeft in het register onder HKEY_LOCAL_MACHINE\SOFTWARE\INNOTEK\INNOTEK_FONT_ENGINE\APPLICATIONS alleen maar een nieuwe key aangemaakt worden met de naam van de executable (dus NEWVIEW.EXE) en een DWORD type Value: “Enabled” met als waarde: 1 (enabled). Het resultaat is direct zichtbaar, een reboot of WPS herstart is niet eens nodig!

Internetapplicaties

Het gebruik van software voor internetgebruik is sterk persoonlijk. Er bestaan zeer

veel internetapplicaties voor OS/2, zoals FTP-programma's, e-mailprogramma's, webbrowsers, messengerprogramma's, webserver, enz. Zoveel zelfs dat je door de bomen het zicht op het bos dreigt kwijt te raken. Zelf gebruik ik maar een beperkt aantal applicaties. Hierbij een overzicht van mijn keuze en uitleg hoe ik een en ander heb geïnstalleerd en geconfigureerd.

Mijn internetprogramma's

- Webbrowsers – Mozilla/Firefox;
- E-mail clients – Mozilla mail en PMMail;
- FTP programma's – JFTP (Java FTP-client), EmTec FTP (native OS/2 FTP-client) en NetDrive's FTP-plugin;
- FTP server – standaard OS/2 FTPD;
- Messenger – Mercury, Java messenger. Heeft de “look and feel” van Microsofts MSN messenger :-)

Mozilla/Firefox

Eerder bleek al dat het Innotek WebPack alles te maken heeft met webbrowsers en dus met Mozilla en de nieuwe Firefox. Over de installatie en configuratie van Mozilla/Firefox bestaat bij veel mensen nogal wat onduidelijkheid. Ook levert bijvoorbeeld het naast elkaar gebruiken van Mozilla en Firefox problemen op omdat beide dezelfde DLL (LIBC05.DLL) gebruiken. OS/2 zou OS/2 niet zijn als ook hier geen oplossingen voor bestonden. Hierbij een overzicht van de installatie zoals ik die op mijn PC heb uitgevoerd.

Benodigheden

- Innotek WebPack ⁷.
- De GCC-library van Innotek, LIBC05.DLL. De met GCC gecompileerde versies van de webbrowsers Mozilla, Firefox en het e-mailprogramma Thunderbird hebben

⁷www.innotek.de

⁸download.innotek.de/gccos2/runtime/libc-0.5.1.exe

deze speciale DLL nodig. Download van ⁸ en installeer de DLL in \OS2\DLL.

- Mozilla 1.8b1 en Firefox 1.01. Respectievelijk te downloaden van: ⁹ ¹⁰ Kies in ieder geval niet voor de "installer-versie!"
- Diverse belangrijke browserplugins (o.a. uit Innotek's WebPack):
  - Java 1.42.05 plugins (7 stuks NPJ2*.DLL'S, staan in de \JAVA142\BIN directory);
  - Acrobat Reader 4.05 of 5.1 plugin (resp. NPAROS2.DLL of NPAROS25.DLL);
  - Flash 5.0 of 7.0 plugin (NPSWF2.DLL);
  - Warpvision plugin (NPVW.DLL, onderdeel van WarpVison package, kijk op ¹¹).
- Run! versie 0.6 – Programma van Rich Walsh dat startscripts en config.sys regeltjes voor bijvoorbeeld Mozilla en Firefox overbodig maakt. Zoek op Hobbes naar RUN_060.ZIP. Met het RUN-programma kunnen andere programma's gestart worden waarbij automatisch de omgevingsvariabelen (huidige drive, directory en BEGINLIBPATH) voor het gestarte programma worden ingevuld. Run bestaat uit één executable, run!.exe, die in de directory van het uit te voeren programma wordt geplaatst en vervolgens hernoemd wordt naar het te starten programma + "!". In ons voorbeeld MOZILLA!.EXE. Tussen het uitroepteken en ".exe" kunnen diverse opties worden ingevoegd. De twee belangrijkste zijn:
  - L – zet LIBPATHSTRICT: DLL's worden rechtstreeks aangeroepen vanuit het pad en niet vanuit het geheugen.

- E – hiermee worden statements voor omgevingsvariabelen in het bestand RUN!.ENV geactiveerd.

Voorbeeld: Met MOZILLA!E.EXE wordt Mozilla gestart met de omgevingsvariabelen uit het bestand MOZILLA!.ENV. De BEGINLIBPATH huidige directory en drive-omgeving staan standaard al met de neus in de goede richting en hoeven niet meer te worden opgenomen in het MOZILLA!.ENV bestand.

- IPLUGINW.DLL – GCC-versies van Mozilla en Firefox hebben deze hulp-DLL nodig om de Java- en Flash-plugins naar behoren te laten werken. Download ¹² en laat Mozilla of Firefox zelf de installatie uitvoeren! Dit laatste is min of meer de garantie voor succes.

De installatie

Voordat we met de installatie beginnen is het nodig een eventueel eerdere versie van Mozilla compleet te verwijderen inclusief alle verwijzingen ernaar in de config.sys (ook die in het LIBPATH). De omgevingsvariabelen SET MOZILLA_HOME en SET MOZ_PLUGIN_PATH bepalen waar Mozilla respectievelijk uw persoonlijke profiel opslaat en naar plugins zoekt. Zijn deze omgevingsvariabelen niet aanwezig in de config.sys, dan maakt Mozilla in zijn eigen installatiedirectory Profiel- en Pluginsubdirectories aan (. \MOZILLA\MOZILLA\PROFILES\ en . \MOZILLA\PLUGINS\).

Voor behoud van uw persoonlijke Mozilla-instellingen is dus alleen een backup nodig wanneer geen omgevingsvariabelen zijn gebruikt of wanneer MOZILLA_HOME en MOZ_PLUGIN_PATH naar de installatiedirectory van Mozilla verwijzen. In eCS 1.2 wordt bijvoorbeeld Mozilla standaard in C:\PROGRAMS\MOZILLA geïnstalleerd en staat uw Mozilla-profiel in de omgeving: MOZILLA_HOME=C:\HOME\DEFAULT. De plugins staan volgens

⁹ftp.mozilla.org/pub/mozilla.org/mozilla/releases/mozilla1.8b1/contrib/mozilla-os2-1.8b1.zip

¹⁰ftp.mozilla.org/pub/mozilla.org/firefox/releases/1.0.1/contrib/firefox-os2-1.0.1.zip

¹¹ftp.netlabs.org

¹²download.innotek.de/javaos2/mozilla/ipluginw20041104.xpi

MOZ_PLUGIN_PATH in C:\MOZ_PLUG. Bij het wissen van de Mozilla "directory tree" gaan de persoonlijke instellingen dus niet verloren.

1. Als dit nog niet standaard is gebeurd, eerst het WebPack installeren (zie hierboven).
2. Installeer vervolgens de LIBC05.DLL.
3. Unzip Mozilla en/of Firefox inclusief pad in de ROOT van een drive. De ZIP-files bevatten reeds het pad.
4. Maak voor beide browsers nieuwe profiel- en plugin-directories aan, bijvoorbeeld MOZILLA_HOME en FIREFOX_HOME.
5. Installeer de Flash-plugin (5.0 of 7.0) en kopieer de Java-, Acrobat Reader- en WarpVision-plugins naar de respectievelijke plugin-directories (. \MOZILLA_HOME\PLUGINS en . \FIREFOX_HOME\PLUGINS).
6. Unzip RUN_060.ZIP naar de programma directories van zowel *Mozilla* als *Firefox*.
7. Open een editor en type de regels:


```
SET MOZILLA_HOME=
    DRIVE\MOZILLA_HOME
SET MOZ_PLUGIN_PATH=
    DRIVE\MOZILLA_HOME\PLUGINS
```

 of gebruik verwijzingen naar uw oude profieldirectory!
 Sla dit bestand op als . \MOZILLA\MOZILLA!.ENV
 Doe vervolgens hetzelfde voor de gewenste Firefox-omgeving en sla op als . \FIREFOX\FIREFOX!.ENV
8. Hernoem RUN!.EXE naar resp. MOZILLA!EL.EXE en FIREFOX!EL.EXE en gebruik in het vervolg deze programmaobjecten voor het aanroepen van de browsers. De browsers kunnen nu naast elkaar worden gebruikt, zonder dat er een conflict ontstaat over het gezamenlijk gebruik van dezelfde LIBC05.DLL. Dit komt dus door de optie "L"(LIBPATHSTRICT).

Verder worden de profielen van beide browsers keurig in afzonderlijke directories bijgehouden. Prettig is dat beide browsers nu ook via hun alternatieve startobjecten vanuit elke willekeurige applicatie kunnen worden gestart. Met instellingen via LIBPATH in CONFIG.SYS is dit altijd maar voor één van de twee mogelijk. Logisch, want er kan er maar één vooraan staan. Het is ook mooi in PM-Mail te gebruiken voor de *settings* van de default webbrowser. Vanuit elke URL start je favoriete browser nu op.

9. Rest nog een laatste taak, de installatie van de IPLUGINW.DLL. Ga naar de download-link, en laat de browser zelf de installatie ervan uitvoeren. De Java-plugins zouden nu moeten werken. Dit is goed te testen door een topografisch kaartje op te vragen op www.map24.nl. Werkt het niet, controleer dan of in het bestand MOZILLA\COMPONENTS\COMPREG.DAT IPLUGINW.DLL wordt genoemd. Zoniet, wis dan het bestand en laat Mozilla/Firefox een nieuwe genereren.

Opmerkingen en tips

De optie LIBPATHSTRICT heeft als nadeel dat u geluid in Flash-animaties moet missen. Oplossing is om bijvoorbeeld *Firefox* als hoofdbrowser te gebruiken en daar de optie "L"weg te laten. Er is proefondervindelijk vastgesteld dat dit werkt.

Genoeg van het lelijke oranjegekleurde "splash screen" van Mozilla? Maak er zelf eentje en bewaar die als MOZILLA.BMP in de Mozilla-directory.

Waarom al die moeite om Mozilla en Firefox naast elkaar te gebruiken? Mozilla is een complete suite waarmee IRC-chat, ontwerp van webpagina's, e-mail en webbrowsers mogelijk is. Met Firefox is alleen browsen mogelijk, maar dan wel iets geavanceerder dan met Mozilla. Dus dan maar alletwee :-).

(Wordt vervolgd)

 Gerrit Schoenmaker

Shutdown

Nieuws van Mozilla.org

Veel nieuws van Mozilla.org. Niet alleen zijn onlangs Firefox en Thunderbird vernieuwd naar versie 1.0.2, ook heeft Mozilla.org te kennen gegeven dat er geen nieuwe versie van de Mozilla suite zal komen. De huidige versie 1.7 zal nog geruime tijd onderhouden worden, maar ondanks het feit dat er een beta traject voor versie 1.8 is, zal er geen officiële 1.8 release komen.

www.mozilla.org

Nieuwe RexxMail

Onze landgenoot & Draad/2 redacteur Marcus de Geus heeft een nieuwe versie van RexxMail uitgebracht. Dit e-mail programma is in REXX geschreven en maakt veel gebruik van de mogelijkheden die de Workplace Shell biedt.

www.degeus.com/rexxmail/

Java & de browser

Java in de browser is voor veel mensen een gevecht. IBM heeft nu een uitgebreide handleiding voor Mozilla, de IBM Webbrowser en Netscape 4.6 online gezet op de DeveloperWorks website.

www-128.ibm.com/developerworks/eserver/library/es-java-os2/

DFSee 7.0.2 beschikbaar

Jan van Wijk heeft versie 7.0.2 van DFSee uitgebracht. De nieuwe versie heeft vele verbeteringen waaronder een sterk verbeterde hulpfunctie, nieuwe dialogen voor cloning & imaging van partities en toegang tot SVISTA virtuele harde schijven.

www.dfsee.com/dfsee.htm

Fixpak 5 beschikbaar

IBM heeft Fixpak 5 voor het OS/2 Warp 4 Convenience Pack & voor het Warp Server for e-Business Convenience Pack uitgebracht. Momenteel zijn alleen de Engelse en Duitse versie beschikbaar, of het Fixpak ook in andere talen beschikbaar komt is onbekend. Voor toegang tot dit Fixpak is een IBM Passport Advantage contract vereist. De gebruikers van eComStation kunnen het downloaden vanaf de eComStation website.

Nieuwe spelletjes

Twee nieuwe spelletjes zijn er beschikbaar voor OS/2. BoulderDash, een clone van het klassieke spel met de rotsblokken, en Operation Warp II: Revenge.

BoulderDash: www.subsys.de/bdash/

Operation Warp II: Revenge:

ecomstation.ru/ecobaby

NewView vernieuwd

De populaire vervanger voor de standaard OS/2 .hlp & .inf viewer NewView is vernieuwd. De nieuwe versie verbetert de compatibiliteit met de oude VIEW.EXE en werkt nu ook correct met Maul Publisher. Tevens zijn de problemen met Netwerkprinters verholpen.

hobbes.nmsu.edu/pub/os2/apps/misc/newview2_15_2.zip

Ghostview 4.7

GhostView 4.7 is uitgebracht door Ghostgum. Deze viewer voor PostScript (PS en EPS) en PDF bestanden werkt samen met GhostScript 7 of hoger. In de nieuwe versie is de herkenning van papierformaat en oriëntatie in PostScriptbestanden en de herkenning van tekst PostScript & PDF bestanden verbeterd. Het GhostView installatieprogramma kan zowel GhostView als GhostScript installeren.

mirror.cs.wisc.edu/pub/mirrors/ghost/ghostgum/gsv47os2.zip

mirror.cs.wisc.edu/pub/mirrors/ghost/AFPL/gs850/g850os2.zip